

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
Протокол №1 від 28.08.2020 р.

Завідувач кафедри _____ проф. Островська К.О.

Силабус з нормативної дисципліни «Психологічне забезпечення дозвілля осіб з порушеннями розвитку», що викладається в межах ОПІ для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Львів 2020 р.

Силабус дисципліни
Психологічне забезпечення дозвілля осіб з порушеннями розвитку

Назва дисципліни	Психологічне забезпечення дозвілля осіб з порушеннями розвитку
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка 016 Спеціальна освіта
Викладач (-і)	Семенів Наталія Миронівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
Контактна інформація викладача	ел. пошта: nataliia.m.semeniv@lnu.edu.ua +380985146700
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекційних/практичних занять (за попередньою домовленістю). Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/psykholohichne-zabezpechennia-dozvillia-osib-z-porushenniamy-rozvytku

<p>Інформація про дисципліну</p>	<p>Дисципліна «Психологічне забезпечення дозвілля осіб з порушеннями розвитку» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 01 Освіта/Педагогіка, 016 Спеціальна освіта для освітньої програми, яка викладається у VIII семестрах в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).</p>
<p>Коротка анотація дисципліни</p>	<p>Курс «Психологічне забезпечення дозвілля осіб з порушеннями розвитку» призначено для бакалаврів четвертого року денної форми навчання. У межах вивчення цього курсу формується професійна конфліктологічна компетентність, слухачі набувають достатній рівень дозвіллевої культури для конструктивної соціальної та професійної взаємодії з особами з порушеннями розвитку, зокрема у контексті соціальної діяльності у соціальних та професійних практиках.</p>
<p>Мета та завдання дисципліни</p>	<p>Мета дисципліни - ознайомити студентів з психологічними засадами дозвілля осіб з порушеннями розвитку та його організації, понятійним апаратом культурно-дозвіллевої діяльності, її основними елементами соціалізацію вільного часу та особливості культурно-дозвіллевого середовища, відображення особливості національної психології у дозвіллевій діяльності осіб з порушеннями розвитку.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчити понятійний апарат дозвіллевої діяльності, її основні елементи; • з'ясувати соціально-історичні особливості розвитку сучасної системи культурно-дозвіллевої діяльності; • проаналізувати соціалізацію вільного часу та особливості культурно-дозвіллевого середовища, а також особливості національної психології у дозвіллевій діяльності; • вивчити механізм регулювання сприйняття особами з порушеннями розвитку різноманітних програм у сучасних соціальних закладах.

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безпалько О.В., Годлевська А.І., Ірза Г.О., Капська А.Й., Карпенко О.Г. Молодь і дозвілля: теорія, методика і практика роботи з підлітками та молоддю за місцем проживання / Український науково-дослідний інститут проблем молоді. - Київ: А.Л.Д., 1996. - 208 с 2. Бойчелюк В.Й., Бойчелюк В.В. Дозвіллезнавство. Навчальний посібник. - К., 2006.- 208 с. 3. Донченко Н.П. Мистецтво гри:/Теорія і практика ігрової діяльності в умовах дозвілля: Навч. посібник.-К.: ДАКККіМ, 1999. - 176с. 4. Ковальчук Т. І. Організація роботи у сфері дозвілля: інформаційна складова: монографія. Чернігів : Видавець Лозовий В. - М., 2013. - 536 с. 5. Піча В. М. Садова Р. М. Соціологія вільного часу // Соціологія культури: Навч. посібник / За ред. Семашка О. М., Пічі В. М. – К.: Каравела, Львів: Новий світ, 2002. – С.135-172. 6. Піча В.М. Вільний час: тенденції і проблеми розвитку. - К., 1992. - 106 с. 7. Сидор І. П. Теоретико-методичні засади професійної підготовки менеджерів дозвілля (Велика Британія) [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ped/2011_21/sudor.pdf – Загол. з екрану. 8. Цимбалюк Н., Яковенко Ю. Еволюція дозвілля в контексті соціологічних категорій // Психологія і суспільство. – 2004. – №2. – С. 118- 124. 9. Щерба Г.І., Яремкевич Р.В. Організація дозвілля відпочинку як складова молодіжної політики в Україні // Молодіжна політика: проблеми і перспективи [зб мат. IV Міжнар. наук-практ. конф. 10–11 травня 2007 р.]. – Дрогобич, 2007. – С. 40–45. 10. Яременко, Н.В. Дозвіллезнавство: навчальний посібник. – Фастів: Поліфаст. – 2007. – 480 с.
<p>Обсяг курсу</p>	<p>30 години аудиторних занять. З них 10 годин лекцій, 20 годин практичних занять (для студентів денної форми навчання)</p> <p>20 години аудиторних занять. З них 10 годин лекцій, 20 годин практичних занять (для студентів заочної форми навчання)</p>

<p>Компетентності та програмні результати навчання (за освітньою програмою)</p>	<p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК-4. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>Фахові компетентності.</p> <p>ФК.-3 Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації в процесі професійно-корекційної і навчально-реабілітаційної взаємодії.</p> <p>ФК.-12. Вміння організувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови та відповідне освітнє середовище для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.</p> <p>ФК.-13. Вміння здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах освітніх закладів.</p> <p>Програмні результати навчання (за освітньою програмою)</p> <p>РН 4. Застосовувати принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.</p> <p>РН-5. Застосовувати сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей з особливими потребами з метою створення адекватних корекційних програм їх розвитку.</p> <p>РН 7. Поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальної освіти з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.</p> <p>РН-9. Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>РН-10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p>
--	---

	<p>PH 12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.</p> <p>PH 14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти.</p> <p>PH 20. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів.</p>
Ключові слова	Дозвілля, дозвіллева сфера, культурно-дозвіллева діяльність, вільний час, соціальне середовище, дозвіллева діяльність
Формат курсу	Очний
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Основи психології», «Вікова психологія», «Основи інклюзивного навчання», «Спеціальна психологія».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи та техніки - як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студенто-центричним та здійснюється через залучення до активної практичної діяльності.</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технік викладання і навчання:</p> <p><i>Пояснювально-ілюстративний метод:</i> лекція у формі розповіді - для пояснення складного теоретичного та (або) великого за обсягом навчального матеріалу.</p> <p><i>Репродуктивний метод:</i> відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій - для засвоєння основних понять.</p> <p><i>Активні методи навчання:</i> послідовна й цілеспрямована постановка перед студентами завдань, розв'язуючи які вони активно засвоюють нові знання.</p> <p><i>Метод проблемного викладу навчального матеріалу:</i> створення проблемних ситуацій, надання</p>

	<p>допомоги студентам під час аналізу та подальшого спільного розв'язання поставлених завдань.</p> <p><i>Частково-пошуковий (евристичний) метод:</i> залучення студентів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. При цьому студенти опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність в істинності нових знань, аналізують достовірність отриманих результатів та можливі помилки та труднощі.</p> <p><i>Наочні методи:</i> ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо.</p> <p><i>Робота з навчально-методичною літературою, науковими джерелами і електронними ресурсами</i> (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату).</p> <p>Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел.</p>
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, ПК з доступом до мережі Інтернет.
Опитування	По завершенню курсу студентам надано анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу.

**Критерії оцінювання
(окремо для кожного
виду навчальної
діяльності)**

Робота на 10 практичних заняттях: 50 балів

МК – 50 балів

Академічна доброчесність: Очікується, що підготовлені студентами-бакалаврами індивідуальні та групові проекти будуть продовженням їх практичної роботи і будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, використання без дозволу інформації з проектів інших учасників курсу становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених у курсі.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання усіх завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання до заліку

1. Дозвілля і дозвіллева діяльність як галузь наукового знання.
2. Соціальний феномен вільного часу.
3. Структура дозвіллевої діяльності.
4. Соціально-психологічні особливості організації вільного часу.
5. Організаційні особливості дозвіллевої діяльності.
6. Специфічні ознаки культурно-дозвіллевого середовища.
7. Організація дозвіллевої активності людей похилого віку.
8. Соціальний феномен вільного часу.
9. Зміст і структура вільного часу.
10. Соціально-психологічні особливості організації вільного часу.
11. Взаємозв'язок і взаємозалежність суспільних відношення і вільного часу.
12. Діяльність соціального працівника як організатора дозвіллевого середовища.
13. Організація дозвілля та реабілітаційні заходи засобами мистецтва.
14. Форми соціокультурної діяльності, їх адаптація до осіб з порушеннями.
15. Організація дозвіллевої активності людей похилого віку.
16. Поняття ейджеїзму.
17. Підтримання соціальної активності осіб «третього віку».
18. Методи активізації діяльності, стимулювання активності в рамках дозвілля..
19. Етапи організації культурнодозвіллевої діяльності.
20. Види форм культурно-дозвіллевої діяльності.
21. Особливості гри як соціокультурної діяльності.
22. Методика групової тематично орієнтованої арт-терапії.
23. Ізотерапія (типологія завдань, тематика, змістове наповнення).
24. Рівні дозвіллевої діяльності..
25. Принципи дозвіллевої психології.

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1.	Тема 1. Психологічні особливості дозвіллевої діяльності. Сутність дозвілля та дозвіллевої діяльності в системі соціальної роботи. Соціальнопсихологічні особливості культурно-дозвіллевого середовища. Різноманітність форм проведення дозвіллевої діяльності. Діяльність організатора дозвіллевої діяльності та його соціальний статус.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	1, 3, 5, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання: 1. Соціальні функції культурно-дозвіллевої діяльності. 2. Принципи культурно-дозвіллевого середовища. 3. Сутність дозвілля та дозвіллевої діяльності в системі соціальної роботи.	1-2 тиждень
2.	Тема 2. Технології дозвіллевої діяльності Технології дозвіллевої діяльності. Системи технології дозвіллевої діяльності. технологічного процесу. Етапи організації дозвіллевої діяльності. Механізм сприймання особистістю дозвіллевих програм. Дозвіллеве середовище та його сприйняття.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	1, 5, 7, 9 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання: 1. Соціально-психологічні категорії вільного часу. 2. Соціально-психологічні особливості дослідження вільного часу. 3. Взаємозв'язок і взаємозалежність суспільних відношення і вільного часу.	3-4 тиждень
3.	Тема 3. Психологічне забезпечення дозвілля дітей з порушеннями розвитку. Види депривації (психологічна, рухова,	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	1, 3, 5, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання: 1. Види форм культурно-дозвіллевої	5-6 тиждень

	емоційна). Творчі методи соціокультурної діяльності, застосовувані під час інтелектуального та емоційного розвитку дітей з порушеннями розвитку. Основні вимоги до діяльності педагога із соціальної роботи з такими дітьми.			діяльності (масові, групові, індивідуальні) 2. Структура гри, вимоги до її проведення.. 3. Методика культурно-розважальної діяльності.	
4.	Тема 4. Психологічне забезпечення дозвілля осіб з обмеженими можливостями. Організація дозвілля та реабілітаційні заходи засобами мистецтва. Форми соціокультурної діяльності, їх адаптація до цієї категорії осіб..	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	1, 5, 7, 9 Інтернет-ресурси	Сучасні теорії конфліктів. 1. Основні принципи проведення арттерапевтичного заняття. 2. Діагностичні ігрові методики.. 3. Індивідуальна ігротерапія. Терапевтичні та корекційні ігри.	7-8 тиждень
5.	Тема 5. Психологічне забезпечення дозвілля осіб похилого віку. Організація дозвіллевої активності людей похилого віку. Поняття ейджізму. Підтримання соціальної активності осіб «третього віку». Методи активізації діяльності, стимулювання активності в рамках дозвілля.	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	1, 5, 7, 9 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання: 1. Методика групової тематично орієнтованої арт-терапії. 2. Принципи дозвіллевої педагогіки. 3. Споживання, творчість, екстеріоризація.	9-10 тиждень
	Залік	Залік			10 тиждень
	РАЗОМ годин	30 годин			